

ELIAS OG AGNES VÅHLUND

HÅNDBOK FOR SUPERHELTER

ELIAS OG AGNES VÅHLUND

Lærerveiledning

Ulvne kommer
Forfatter: Elias Våhlund
Illustratør: Agnes Våhlund

Bøker i serien:
Del 1: Håndboka
Del 2: Røde maske
Del 3: Alene
Del 4: Ulvene kommer

Anbefales for klassetrinn 1–4
En veiledning av Malin Wedsberg

4

DEL 4: ULVENE KOMMER

Innledning

Denne veiledningen inneholder oppgaver som skal hjelpe elevene til å utvikle leseforståelsen og dermed leselysten. Det gjør de ved å jobbe med ordforståelse, øve seg på å bruke leseforståelsesstrategier og koble setninger fra ulike deler av teksten (tekstkoblinger). *Håndbok for superhelter* er også et utmerket grunnlag og utgangspunkt for arbeidet med verdigrunnlag. Du vil få konkrete oppgaver og diskusjonsspørsmål som elevene kan knytte opp mot egen hverdag, og som tar utgangspunkt i det fortellingen tar opp: mobbing, utenforskap og kameratskap.

Leseforståelse

Eksempler på leseforståelsesstrategier kan være å forutsi handlingen, finne ut hva nye ord og uttrykk betyr, stille spørsmål i tilknytning til teksten, klargjøre utydigheter og sammenfatte tekstinhold. Husk imidlertid at det er tekstens innhold som er viktig, ikke selve strategien. Fokuset skal være tekstens innhold.

Tekstkoblinger er også en utviklende arbeidsmetode som gjør teksten tydelig for elevene. Underveis i lesingen stopper man opp og sammenlikner teksten med andre liknende tekster – tekst til tekst-kobling; sammenlikner teksten med egne erfaringer – tekst til meg selv-kobling; sammenlikner teksten med verden utenfor – tekst til verden-koblinger.

Det er du som pedagog som introduserer og modellerer. Ett eksempel på modellering kan være «å tenke høyt», det vil si fortelle elevene hvordan du tenker og føler når dere leser en tekst. Lærer og klasse har en dialog om tekstens innhold. Tekstsamtalene skal være strukturerte og tydelige, og alle skal kunne delta på sitt nivå.

Les høyt og les i par, diskuter og reflekter sammen! Felles lesing og høytlesing er uvurderlig. Ved hjelp av de felles leseopplevelsene får elevene verktøy som de kan benytte senere i sin egen lesing.

Alle oppgavene i veiledningen deles inn i det man kan gjøre før lesing, under lesing og etter lesing. Leseforståelsesspørsmålene er delt inn i:

* *På linjene* – svaret står i teksten.

* *Mellom linjene* – her dreier det seg om å kunne trekke egne slutninger og lese «mellom linjene».

* *Bak linjene* – her tenker man selv videre og reflekterer over teksten.

Du finner leseforståelsesoppgaver i hvert kapittel.

Før lesing

- Ta en titt på bokas omslag sammen. Se på bildene, les tittelen. Hva tror dere at boka kommer til å handle om? Be elevene om å grunngi svaret sitt, for eksempel ved at du modellerer og motiverer ved å si hvorfor du synes det ene eller det andre, eller ved å spørre: «Hvorfor tror du at det er slik?» «Hva tenker du nå?»
- Hva betyr «håndbok»? (Er det en bok om hender?) Kom med eksempler på andre håndbøker. Vet elevene om noen?
- På omslaget står det to navn: Elias og Agnes Våhlund. Hvorfor står disse navnene der? Hvem er de? Mer informasjon om Elias og Agnes finner du på www.kagge.no
- Før prologen: Hva er en prolog? Hva forteller prologen?
- Før epilog: Hva er en epilog? På hvilken måte skiller den seg fra de andre kapitlene?
- Forbered lesingen før hvert kapittel ved å gå igjennom vanskelige ord og uttrykk – se nedenfor under hvert enkelt kapittel.

Under lesing

- Lag tekstkoblinger. Stopp opp ved passende eksempler under høytlesingen og lag koblinger til:
 - andre tekster: Minner dette om noe annet vi har lest? Fortellinger om barn som blir mobbet, tøffe jenter (Pippi Langstrømpe), bli en annen, superhelter, serier
 - elevenes egne erfaringer: Hva kjenner vi igjen fra for eksempel miljøer som skolen, skolegården, biblioteket, mobbing, utenforskap?
 - verden utenfor: Hva får fortellingen oss til å tenke om verden utenfor?
- Hvis alle barna kan lese på egen hånd, kan alle arbeide på samme måte, og deretter diskuterer dere for eksempel etter hvert kapittel eller en del av et kapittel som du har bestemt på forhånd.
- Be elevene stoppe opp i lesingen hvis det er noe de ikke forstår, og be deg eller en venn om hjelp.

- Be elevene sette ring rundt ord som er vanskelige å lese eller forstå (alternativt skrive dem ned eller rekke opp hånda for å be om hjelp) slik at de kan diskutere dem.
- Be elevene prøve å lese en setning eller et avsnitt på nytt hvis de ikke forsto det de leste.

Etter lesing

- La elevene svare på leseforståelsesspørsmålene, se under. La elevene formulere egne spørsmål. Diskuter spørsmål og svar i plenum. Mange av de åpne spørsmålene har ingen fasit, men er tatt med for å sette i gang tanker og refleksjoner i klassen. De setter også i gang diskusjoner. Spørsmålene som passer ekstra godt for å få i gang en samtale og diskusjon, er fine å diskutere i plenum (markert med **rødt**). Benytt gjerne IGP- metoden, se under.
- La elevene gi et sammendrag av teksten. Snakk sammen om hvordan teksten begynte, hva som så hendte og hvordan den sluttet. Det kan dreie seg om et enkelt kapittel, men også hele boka når dere har lest den ferdig.

Fortellingen

Ulvene kommer er den fjerde boka i serien Håndbok for superhelter. Rosenhills borgermester er kidnappet av ulvenes leder Wolfgang. For å slippe fri borgermesteren vil det grusomme uhyret ha Paul Ponsonby-Jones' berømte myntsamling i bytte, men ikke nok med det. Wolfgang vil også ha Røde maske. Lisa har aldri hatt en så stor og farlig oppgave å løse, men hun får hjelp fra uventet hold ...

Tema

Superhelter, vennskap, samarbeid, tilgivelse, sammen er vi sterke, å tro på seg selv, eventyr

VANSKELIGE ORD OG UTTRYKK

KAPITTEL 1 – kidnappet, overgir meg, underverdenen, null problem, gass, snakke i munnen på hverandre, bure inn

KAPITTEL 2 – karatebeltet, drakt

KAPITTEL 3 – anstrengelse, salto, sank hun som en stein

KAPITTEL 4 – uhyret, knuse meg, heldedåder, spane, vanntårnet

KAPITTEL 5 – patruljerte, gled lysstrålen, rettet, befri, neste dag slepte seg av gårde

KAPITTEL 6 – trodde knapt sine egne øyne, identitet, høytidelig, gjort mer skade enn nytte, satte øynene i, så sint at han kokte, forsteinet

KAPITTEL 7 – gjøre ende på henne, se det skumle i hvitøyet, ante

KAPITTEL 8 – sperre av torget, krisemøte, trodde ikke sine egne ører

KAPITTEL 9 – improvisere, utløseren

KAPITTEL 10 – fontenen, teaterbalkongen, høydeskrekk, var de lette å ta, stanses

KAPITTEL 11 – en vind feide inn, i nød, tiden gikk saktere

EPILOG – mirakel, klønete, imponerende

LISA, MAX OG ROBERTS NOTATER – faktum, adrenalin, slippes ut, endorfiner

Leseforståelsesspørsmål

PROLOG

«Når det du er mest redd for faktisk skjer, er det ingenting å være redd for lenger.»

Diskuter i plenum både før og etter at dere har lest boka. Hva menes med sitatet? Kan elevene komme med egne eksempler? Ble det mer tydelig etter å ha lest fortellingen?

KAPITTEL 1

Hva krever kidnapperne for å slippe fri borgermesteren? (på linjene)

Hvorfor vil ikke Lisa at Max skal snakke høyt om ledetråden sin? (mellom linjene)

Hvorfor blir Robert så sint når de andre barna tror at det er enkelt for Røde maske å redde borgermesteren fra kidnapperne? (på linjene)

Hva tror du Lisa føler når Robert sier at Røde maske nok er ensom? (mellom linjene) **Diskuter i plenum.**

Hvorfor synes Robert og Nick at det er mistenkelig at Lisa og Max er blitt venner? (mellom linjene)

KAPITTEL 2

Hva mener Lisa med at Max ikke nødvendigvis er vennen hennes selv om de sier til mormor at han er det? (mellom linjene)

Synes du det var riktig av Lisa å le av Max og «superheltdrakten» hans? Hvordan ville du ha følt deg hvis du var Max? Hva ville du ha gjort hvis du var Lisa? (bak linjene) **Diskuter i plenum.**

Hvordan har det seg at mormor ikke kjenner igjen Lisa som superhelt, selv om det er hun som har sydd drakten? (på linjene)

Hva tror du – kommer mormor noensinne til å oppdage hvem som er Røde maske? (bak linjene)

KAPITTEL 3

Hvorfor tror Max at den gamle stasjonshallen er et bra sted å trene? (på linjene)

Hva gjør Lisa når hun poffer? (på linjene)

Lisa føler seg ikke fornøyd med superkraften poff-og-forsvinn. Hvorfor ikke? (på linjene)

Hvorfor føler Lisa at hun ikke får puste, og får en klump i magen når hun tenker på superkraften poff-og-forsvinn? (mellom linjene) **Diskuter i plenum.**

Har du noen gang følt at du har fått en klump i magen? Hva hendte? (bak linjene)

KAPITTEL 4

Hvorfor tror ikke Lisa at hun og Max kommer til å greie å redde borgermesteren fra ulvene? (på linjene)

Fortell hva Max ser når han spaner over byen? (på linjene)

Hva er det som gjør at Lisa og Max synes at motorsykkelen ser mistenkelig ut? (mellom linjene)

Tenk deg at du flyr over Rosenhill om natten sammen med Max og Lisa. Hva ser du? Tenk deg at du flyr over din by/ditt hjemsted. Hva ser du da? (bak linjene) **Diskuter i plenum.**

KAPITTEL 5

Hvorfor grøsser Lisa og Max når de ser ned mot vanntårnet? (på linjene)

Hvorfor spøker Max om hvilke sko han skal ha på seg når han skal spille borgermester? (mellom linjene)

Hvorfor synes Lisa og Max at skoledagen sleper seg av gårde? (mellom linjene) Har du noen gang følt at en dag går saktere enn alle andre dager? Hva var det som var så spesielt med den dagen? (bak linjene) **Diskuter i plenum.**

Hvem tror du at Lisa og Max har fått selskap av? (mellom linjene)

KAPITTEL 6

Hvordan visste Robert og Nick at Lisa og Max var i den gamle stasjonshallen? (på linjene)

Hvorfor sier Lisa at hun aldri kommer til å kunne stole på Robert og Nick, og at hun aldri ville spurt dem om hjelp? (mellom linjene)

Nick blir så sint at han koker. Har du noen gang blitt så sint? Hva skjedde? (bak linjene)

Hvorfor blir Robert og Nick uenige? (på linjene) Hvorfor reagerer de så forskjellig, tror du? (mellom linjene) **Diskuter i plenum.**

KAPITTEL 7

Hvorfor tar Wolfgang mormor til fange i Lisas drøm? (på linjene)

Lisa leser om frykt i *Håndbok for superhelter*. Hun forstår ikke helt hva som menes med at man må våge å møte frykten. Forstår du hva det kan bety? Og hvorfor er det i så fall bra? (bak linjene) **Diskuter i plenum.**

Hvorfor får ikke Nick sove om natta? (mellom linjene)

Hvordan tror du Nick har tenkt å prøve å redde borgermesteren? Hva ville du ha gjort og tenkt hvis du var Nick? (bak linjene)

KAPITTEL 8

Hva er det Wolfgang krever for å slippe fri borgermesteren og Nick? (på linjene)

Hva er det som får Lisa og Max til å bestemme seg for å samarbeide med Robert? (mellom linjene)

Hvorfor viser Olga og Oskar først nå at de skjønner hva Lisa sier og kan snakke med henne? (på linjene)

Tenk høyt: Hvor viktig er samarbeid og tilgivelse? Lisa har vært redd for guttene, men nå legger de en plan sammen. Kan man bare glemme det som har skjedd og bli venner? (bak linjene) **Diskuter i plenum.**

KAPITTEL 9

Hvordan forbereder de seg på å redde borgermesteren? (på linjene)

Hvordan kan Lisas stemme høres så sikker ut når hun møter Wolfgang på Stortorget? Egentlig er hun jo kjemperedd. (mellom linjene) **Diskuter i plenum.**

Hva ligger i sekken i stedet for myntsamlingen? (mellom linjene)

Hva inneholder Max og Lisas malingsbomber, og hvordan fungerer de? (på linjene)

KAPITTEL 10

Hva mener Lisa når hun sier til Oskar og Olga at «en dag kommer folk til å skrive bøker om oss»? (mellom linjene)

Hvordan redder Robert Lisa fra ulven som sikter på henne? (på linjene)

Hvorfor er borgermesteren så redd når Olga skal befri henne? (på linjene)

Hvor tror du at Rebecka har tatt veien? Kommer hun til å slippe unna? (bak linjene)

KAPITTEL 11

Robert og Nick risikerer livet når de prøver å redde Max ut av nettet. Det er en stor forskjell på guttene nå og før, da de var mobbere. Hvorfor har de forandret seg, tror du? Kan de som har vært så feige og ekle forandre seg, og hva er det som trengs for at de skal bli hyggelige? (bak linjene) **Diskuter i plenum.**

Hva er det som «faller på plass» for Lisa når hun skal prøve å stoppe Wolfgang? (mellom linjene)

EPILOG

På hvilken måte mener Lisa at Max, Robert og Nick også er helter? (på linjene)

Hvorfor er det første gangen noensinne at Lisa gleder seg til å møte guttene neste dag på skolen? (mellom linjene)

Skriveoppgaver

KAPITTEL 4

Max har skrevet ned alle heltedådene som Røde maske har utført. Han har satt opp lister etter hvor vanskelige de er og har gitt dem poeng. Bruk alle de fire bøkene i serien *Håndbok for superhelter* og skriv ned Max' liste sammen. Naturligvis kommer ikke alle til å være enige om poengsettingen, men snakk om hvorfor. Ingenting er verken riktig eller galt.

KAPITTEL 8

Politisjef Erik blir intervjuet på tv. Skriv ned noen egne intervju spørsmål. Hva ville du ha spurt Erik om? Hva vil de som ser intervjuet på TV vite?

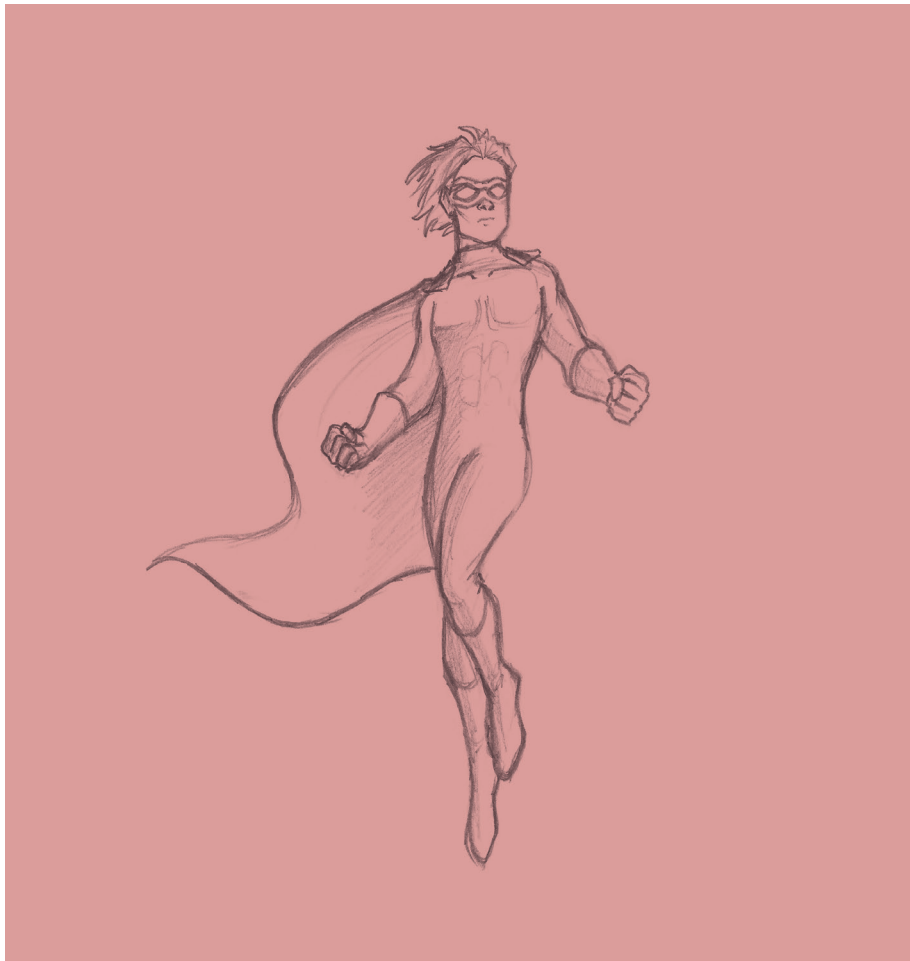
LISA, MAX OCH ROBERTS ANTECKNINGAR

Ta en titt på tidsskjemaet som Lisa, Max og Robert skrev da de planla å befri borgermesteren. Lag egne tidsskjemaer. Det kan dreie seg om alt fra hvordan elevenes morgenrutiner ser ut fra de våkner til skolen begynner, til å planlegge en skoletime eller en aktivitet i friminuttet.

EPILOG

Jobb videre med oppgaven fra kapittel 8, og skriv ned intervju spørsmål dere kan stille Lisa og guttene.

Til deg som har elever som kommer fra krigsherjede land

I *Ulvne kommer* forekommer flere ord, uttrykk og hendelser som kan skremme barn som har opplevd flukt og krig: bomber, bombebelter, gass, våpen, hær, patruljer, røykgranater. Les alltid teksten selv før dere leser den i plenum, slik at du er forberedt og kan ta opp ømtålige og vanskelige spørsmål.

Lenker

Du kan lese mer om Håndbok for superhelter på disse svenske nettsidene:

<https://handbokforsuperhjalta.se/>

<https://www.bris.se/>

<https://www.raddabarnen.se/>

Bildeoppgave

I innledningen til hvert kapittel finner du noen skisseliknende illustrasjoner. Snakk om dem. Kan dette være skissene illustratøren lagde før hun tegnet bildene? Hvorfor har skissene blitt stående? Er det en forbindelse mellom skissene og handlingen i det etterfølgende kapitlet? Lag skisser og tegninger av egne superhelter. De trenger ikke å se ut som Lisa, men la elevene bruke fri fantasi!